

NANCY McWILLIAMS

PSİKANALİTİK TANI
KLİNİK SÜREÇ İÇİNDE KİŞİLİK YAPISINI ANLAMAK

İKİNCİ EDİSYON

ÇEVİREN
ERKAN KALEM

Editörün Önsözü

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları kısa zamanda kendisini kanıtlamış ve üniversite yayıncılığı alanına Türkiye’de yepyeni bir soluk getirmiş bir yayınevi. Biz de şimdi bu kitapla İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları’nda Psikanaliz/Psikoloji Dizisini’ni başlatmış bulunuyoruz. Bu dizinin ilk kitabının yayınlanmasını fırsat bilerek muhtemel okuyucularımız için dizi hakkında kısa bilgi vermek isterim.

Psikanaliz/Psikoloji Dizisi başlatma fikri, dört yıl kadar önce üniversitemizde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı’nın kuruluşu sırasında oluştu. Titiz ve meşakkatli bir çalışma sonucu ilk planda yayınlanacak kitaplar saptandı, çevirmenler bulundu, verimli bir ekip çalışması gerçekleştirildi ve bu çalışma halen de devam ediyor. Bu sürecin her aşamasında Yayınevi ile Yüksek Lisans Programımız’ın öğretim üyesi ve öğrencileri arasında gayet üretken bir işbirliği gerçekleşti.

Psikanaliz/Psikoloji Dizisi’nin amaçlarını kısaca özetlemek gerekirse:

1. Gerek klinik gerekse de klinik-dışı alanlarda yazılmış, kısa zamanda klasikleşmiş ya da klasikleşmeye aday, dünyada ses getirmiş, görece yeni psikanalitik metinleri Türkçe’ye kazandırmak;
2. Psikolojinin özellikle klinik, sosyal, politik alt-alanlarından yerli ve yabancı kitapları Türkiyeli okuyucuyla buluşturmak;
3. Kitap seçerken ve basarken, akademik değerine ve standartlara, çevirinin kalitesine, sosyal/insan bilimlerine ve/veya psikoterapi prak-

sisine katkısına, Türkiye'nin ihtiyaçlarına ve meselelerine yönelik olmasına özel önem vermek.

Dizimiz'de şimdiki durumda yılda iki ila dört kitap yayınlanması düşünülmektedir. Elinizdeki ilk kitabımız Psikanalitik Tanı'dan başka üç kitap daha yayın aşamasına yaklaşmaktadır. Ünlü psikanalist Steven Mitchell'ın *Aşk Sürebilir mi?* ve *Psikanalizde İlişkisel Kavramlar* kitaplarıyla Juliet Mitchell'ın *Kardeşler* kitabı. Bu kitaplara ek olarak, psikoanalitik psikoterapideki ilişkisel (d)evrim üzerine yüksek lisans öğrencilerimizle birlikte hazırladığımız başka bir kitap da sırada.

Çeviri kitaplarımızın sonuna bir sözlük eklemeyi bir ilke olarak benimsemiş durumdayız. Bu yolla psikanaliz/psikoloji alanında Türkçe'de varolan terimsel zayıflık ve kargaşanın giderilmesine katkıda bulunmayı umuyoruz.

Yayınladığımız kitapların akademik ve profesyonel psikanaliz/psikoloji camiasının ötesinde de ilgi uyandıracığını, bu alanlarla doğrudan ya da dolaylı ilgili herkes tarafından izleneceğini ve destekleneceğini umuyoruz.

Okurlarımızın önerileri ve eleştirileriyle bu dizinin gelişerek sürmesine katkıda bulunmalarını bekliyoruz.

İLK KİTABIMIZ: PSIKANALİTİK TANI

Nancy McWilliams'ın 1994'te yayınlanmış olan *Psikanalitik Tanı'sı*, son 20-30 yılda dünya psikanaliz ve psikoanalitik psikoterapi camialarında en etkili olmuş kitapların başında gelmektedir. Kapsam zenginliği, sistematikliği, sentezciliği, akıcı diliyle, kısa zamanda klasikleşmiş bu kitabında McWilliams, psikanalitik bir terapistin danışanını değerlendirirken ne tür tanısal ölçütler/eksenler kullandığını ayrıntılarıyla ve kendi klinik deneyimiyle harmanlayarak sunmaktadır. Bu kitabın en önemli bir kaç özelliğini kısaca belirtecek olursak:

- McWilliams'ın bu kitabıyla psikanalitik tanının iki eksenli kavram-sallaştırılması iyice olgunlaşmış ve yerleşmiştir. O kadar ki dünyadaki resmi psikanaliz kurumlarının DSM hegemonyasına karşı daha yeni yayınladığı ansiklopedik *Psikodinamik Tanı Kriterleri*¹ kitabının güçlü bir öncülü sayılmalıdır *Psikanalitik Tanı*. Bu iki eksenin ilki, kişinin gelişimsel örgütlenme düzeyidir ve psikotik-sınırdurum-

1 Alliance of Psychoanalytic Organizations (2006). *Psychodynamic Diagnostic Manual*. Silver Spring, MD: Alliance of Psychoanalytic Organizations.

nevrotik sürekliliğinde kişinin işlevselliğinin nasıl bir aralıkta şekillendiğini gösterir. Buradaki vurgu, gelişimsel ekseninde insanların belli bir noktada değil, belli bir aralıkta örgütlendikleri üzerindedir. İkinci eksen, karakter tarzı eksenidir. McWilliams'ın özgün sayabileceğimiz katkılarından biri, her bir karakter tarzının, belli yoğunlaşmalar göstermelerine rağmen, gelişimsel eksenin herhangi bir düzeyinde örgütlenmiş olabileceğini ustalıklı göstermiş olmasıdır. Kitapta tanımlanan karakter tipleri, somut bireylerde, McWilliams'ın da uyardığı gibi, çoğunlukla saf halleriyle değil, özgün bileşimler şeklinde varolurlar. Çoğu insan bir kaç karakter tarzının karmaşık bir bileşimidir. Psikanalitik terapide her iki ekseninde de bir formülasyon yapılmalı ve tanısal kavramsallaştırmalar/sınıflandırmalar, her bir insanın kişilik örgütlenmesinin ve bunun tezahürlerinin biricik olduğu gerçeğini gölgelememelidir. Dolayısıyla, psikalizde diğer klinik ekollerden farklı olarak bir hastalık iyileştirilmez, bir insan bütün karmaşıklığı ve bütünselliği içinde anlaşılmaya çalışılır.

- McWilliams'ın diğer önemli bir katkısı da iki eksen üzerine tanısal kategorileri tartışırken psikanalizin tarihsel öneme haiz dört temel ekolünün katkılarına ayrı ayrı yer vermesidir. Bu ekoller, klasik Freudçu psikanaliz, nesne ilişkileri, ego psikolojisi ve kendilik (self) psikolojisi ekolleridir. McWilliams bu tarzıyla her bir ekolün teorik ve özellikle de klinik meselelere nasıl yaklaştığını, özgün katkılarının neler olduğunu ve dolaylı olarak da hangi alanları boş bıraktıklarını göstermektedir. Esnek ve yeniliklere açık bir analist olarak McWilliams, hiç bir psikanaliz ekolünün muhafazakar bir savunucusu değildir, aksine her bir ekolün katkısını ve meşruiyetini görmeye ve göstermeye çalışan değerli bir sentezcidir.
- McWilliams'ın eserinin diğer bir önemli özelliği de bütün tanısal kategorileri ve kavramları akıcı ve görece kolay nüfuz edilebilir bir dil eşliğinde ve zengin klinik malzemeye/örneklerle yer vererek aktarmasıdır. Bu özelliğiyle Psikanalitik Tanı, sadece tanı düzeyinde kalmamakta, her bir tanısal durumun psikanalitik psikoterapisi için değerli göndermeler ve alt-bölümler içermektedir.

McWilliams'ın Psikanalitik Tanı kitabı yayınlandığı 1994 yılından beri psikanaliz alanında dünyada en çok kullanılan ders kitabı niteliğine sahip psikanalitik metin olmuştur. On beş yıllık bir gecikmeyle de olsa bu metni

Türkçeye kazandırdığımız için mutluyuz. Erkan Kalem, bu çevirisiyle ne denli yetkin ve özenli bir çevirmen olduğunu kanıtlamaktadır. Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programımız'ın ilk mezunlarından olan Hande Özyıldırım, çevirinin son haline ulaşmasında redaksiyon faaliyetinin çok ötesinde bir emek ve katkı sunmuştur. Her ikisine de büyük özveri gerektiren çalışmalarından dolayı teşekkür ederim.

Bu dizinin yeni kitaplarında buluşmak dileğiyle...

Yrd. Doç. Dr. MURAT PAKER
Haziran 2009

2. Basım için

1994'te orijinal dili olan İngilizce yayınladığından beri dünyada psikanaliz alanında en çok satan modern klasik kitap ünvanını elinde bulunduran Nancy McWilliams'ın *Psikanalitik Tanı* kitabı, Türkçede de 2009 yılında yayımladığımızdan beri aynı ünvanı elde etmiş ve ilk versiyonu şimdiye kadar 10 bin adedin üzerinde satmıştır. Çok sistematik ve üretken bir yazar olan McWilliams, psikanaliz alanındaki hızlı ve başdöndürücü gelişmeleri de dikkate alarak eserinin oldukça yenilenmiş 2. basımını, ilkinden 17 yıl sonra 2011 yılında yayınlamıştır. Bu sefer sadece 8 yıl gecikmeyle bu 2. basımı Türkçeye kazandırmış bulunuyoruz. Kitabın iki versiyonunu karşılaştırmak bize psikanalizin son 20-30 yılda geçirdiği evrime dair çok çarpıcı bir görüntü sunmaktadır. McWilliams, bu evrimin en önemli iki bileşeni olarak *İlişkisel Psikanaliz* ve *Nöropsikanaliz* alanındaki katkıları eserine entegre etmiştir. Kitabın yeni versiyonunun da Türkiyeli psikanaliz okurlarına katkı sunmaya devam edeceğine inanıyoruz. Kitabın ilk basımında olduğu gibi bu ikinci basımda da çeviriyi üstlenen Erkan Kalem ve düzeltiyi yapan Hande Özyıldırım Dündar'a olağanüstü başarılı emekleri nedeniyle şükran borçluyuz.

MURAT PAKER

Ağustos 2019

Türkçe Baskıya Önsöz

Psikanalitik Tanı adlı kitabımın Türkçeye çevrilmiş olmasına çok sevindim ve Türk okurların, farklı türlerdeki bireysel psikolojileri ve bunların terapötik açıdan taşıdıkları anlam ve sonuçlarını betimleme çabalarımın ilgi göstermiş olmalarından onur duydum. Kitabı kaleme aldığım dönemde kitabın hedef kitlesi olarak aklımda Kuzey Amerika’da yaşayan okurlar bulduğundan, kitabımın uluslararası bir kabul görmesi benim için güzel bir sürpriz oldu. Bu kitabın, birbirinden oldukça farklı toplumlardaki terapistlere çekici gelmesi, çok farklı kültürlerde yaşayan, inanç sistemlerine sahip ve geçmişlerden gelen insanların paylaştıkları belirli temel psikolojik özelliklerin bulunduğu gerçeğine tanıklık eder. Ruh sağlığı çalışanları ve insan türüne ilişkin derin bir psikolojik bakış açısı olan kişiler, bu kitapta özetlemiş olduklarım dahil, Batılı psikanalitik düşünürlerin kavramlaştırmış oldukları farklı düzeylerde ve tiplerdeki kişilik örgütlenmelerini, bu düzey ve tiplere ilişkin görüşleri üretmiş olan kültürlerden oldukça farklı kültürlerde yaşıyor olsalar bile “görür ve tanır”.

Geçmiş yıllarda iki kez Türkiye’de bulunma şansım oldu: İlkinde, turist olarak, eski öğrencim Yasemin Sohtorik’in nikâh törenine katılmak üzere; ikincisinde, Türkiyeli psikoterapistler için kişilik farkları ve bozuklukları hakkında eğitim verdiğim Boğaziçi Üniversitesi’nden Güler Fişek’in davetlisi olarak gelmiştim. On yıl önce Amerika’da ileri düzey analitik eğitim aldığı dönemde tanıştığım arkadaşım ve meslektaşım Yavuz Erten, Türk kültürü ve Türkiye’deki psikolojik hizmetler hakkındaki halen mütevazı düzeydeki bil-

gimin başka bir kaynağıdır; bana çokça vakit ayırarak İstanbul'u gezdiren, alışveriş yaparken benim için pazarlık yapan ve çok sayıda unutulmaz Türk yemeğiyle tanıştıran Nafi Mitrani'nin olduğu gibi. Bu saydığım kişiler ve başka Türkiyeli meslektaşlarım bana ülkelerinde ruh sağlığı alanında çalışırken karşılaştıkları durumların ve zorluklarının çeşitliliği hakkında belli bir fikir vermişlerdir.

İstanbul'da eğitim verdiğim dönemde, katılımcılar tarafından sunulan vakaları dinleme fırsatım olmuştı. Sundukları vakalarda, Türkiye'nin kent ve banliyölerinde çalışan bu terapist ve danışmanlar, bana, Amerika'da gördüklerimden çok da farklı olmayan danışanlardan bahsediyorlardı. Daha geleneksel yapıdaki veya merkezden uzaktaki yörelerde çalışanlar, bu kesimlerde ruhsal veya kişilerarası sorunlara ilişkin olarak yaşanan utanç veya damgalanma deneyiminden dolayı, danışanlarının, duygusal acı yerine fiziksel acıdan şikâyetle tedaviye başvurmalarının az rastlanan bir durum olmadığını söylediler. Öte yandan bu terapistler, acı çekmekte olan kişiyle bir kez sıcak bir ilişki kurmayı başardıktan sonra, bu kişinin psikolojik ihtiyaçlarının yüzeye çıktığına ve terapötik açıdan ele alınabilir bir hâle geldiğine işaret ettiler.

Ülkemde eğitim alan öğrenciler ve meslektaşlarla olsun veya Türkiye'yi ziyaretim sırasında tanıştığım bireylerle olsun, Türkiyelilerle olan deneyimlerim, onların ailelerine ve toplumlarına adanmış cömert, tutkulu ve gururlu insanlar olduklarını; beri yandan da, halen, hem bireysel hem de kolektif düzeyde, seküler ideallerle dini inançlar ve demokratik tutumlarla otoriter tutumlar arasındaki gerilimle (ki bu gerilim, ülkelerinin çekirdek değerlerine nüfuz edip onları canlandırmaktadır) mücadele eden insanlar olduklarını düşündürüyor bana. Birçok farklı yönden baskı altındaki toplumlarda psikoterapistler, danışanlarına, kimlik meseleleriyle, seküler ve manevi otoriterlerden gelen ve birbirleriyle çatışan mesajlarla, aile uyumu üzerindeki baskılarla ve son yıllarda gezegenimizdeki herkesin dayanıklılığını zorlayan hızlı sosyal ve teknolojik değişimlerin sonuçlarıyla mücadele etmekte yardımcı olmak durumundadırlar. Bu baş döndüren bağlamda, kişilik farklılıklarının değerlendirilmesine ilişkin bir çalışma özellikle katkı sağlayıcı olabilir.

Hayat her zaman zor olmuştur ve insanlar her zaman duygusal acılarına hitap eden tedavicilere ihtiyaç duymuşlardır. Öte yandan, bir meslek olarak psikoterapi, hayatın kimi belirli şekillerde zor bir hâle geldiği bağlamlarda ortaya çıkmıştır genelde. Örneğin, sanayi devriminin fiziksel olgunluk ile kişinin içinde yaşadığı toplumda gerçek bir yetişkin rolünü üstlenebileceği yaş arasında bir zamansal boşluk üretmesinden önce sorun yaşayan genç kişilere

ergenlikleri (ergenlik kavramı da on dokuzuncu yüzyılın son döneminden önce ortada bile olmayan bir kavramdır) esnasında yardım etmeye yönelik bir ihtiyaç yoktu. Veya, bireylere, hızlı toplumsal değişim, teknolojik dönüşüm, tüketicilik ve kitle iletişimleri bağlamında, kendilerini tanımlamaya yönelik seçeneklerin katlanarak çoğalmasından önce, “kimlik” meseleleri hakkında yardımcı etmeye yönelik bir ihtiyaç da yoktu. Hayat ne denli karmaşık hale gelirse, her ne kadar ekonomik ve fiziksel açıdan kolaylaşsa da, o denli çok sayıda insan da her şeyi yerli yerine oturtmakta yardıma ihtiyaç duyuyor.

Türkiye, Doğu ve Batı, seküler ve manevi, kentsel ve kırsal kültürler arasında olağanüstü bir orta alanda bulunmaktadır. Başka ülkelerdeki kimi Türkiyeli göçmen toplulukları dâhil olmak üzere, daha geleneksel Türkiyeli alt-kültürler içinde çalışan terapistler, bana, çalışmalarında daha esnek, daha açık şekilde sıcak ve dostane, geleneksel ataerkil değerlere daha saygılı ve ABD’deki terapistlere nazaran daha belirleyici davranmak durumunda olduklarını belirtmişlerdir. Psikoterapinin bu tip özellikleri, bir ortamdan diğerine değişebilen başka özelliklerle birlikte (terapistin tarzı, terapötik çerçeve, terapötik ittifakın kurulma şekli) önemlidir ancak temelde esnek bir değişkenlik gösterir; bunlar, hem hastanın hem de terapistin, terapötik süreci hangi düzenlemelerin ileri doğru hareket ettireceği hakkındaki duygularına bağlıdır. Psikanalitik terapilerde esas niteliğindeki değişmez özellik ise, anlam arayışı, dürüstlüğe bağlılık ve her bir hastanın eşsiz öznel deneyimine derin bir saygı tutumudur.

Bu (hem terapistin hem de hastanın kişiliğindeki) bireysel eşsizliğe saygı tutumu çerçevesinde, okurların, bu kitapta bahsedilen kişilik gruplandırmalarını, gerçekte olduklarından daha fazla bir kategorik niteliğe sahiplermiş gibi ele almamaları oldukça önemlidir. Hiçbir birey bir ders kitabında betimlendiği şekliyle obsesif kişilik veya mükemmel şekilde narsisistik kişilik veya saf olarak psikotik veya sınır durum kişilik değildir; hepimiz kendi içimizde dünyayı deneyimlemenin tüm bu yollarının kimi yönlerini tespit edebiliriz. Psikanalitik Tanı terapistlere katı kategoriler içeren bir etiketler elkitabı sunmak niyetiyle değil, insanlık durumunun sonsuz çeşitliliğiyle karşı karşıya geldiklerinde yaşayacakları şaşkınlığı azaltacak bazı olasılıkların bir özetini sunmak niyetiyle yazılmıştır. Terapist olarak benim tecrübeme göre, bir hastayı iyi tanıdığımızda tüm tanısallık kurgular bilincinizden geri çekilir. Kişinin karmaşık bireyselliği ortaya çıktığında, etiketler incilir ve uygunsuz hale gelir.

Dolayısıyla, ümit ediyorum ki, bu kitap aracılığıyla aktarmaya çalıştığım bilgi, hem içinde bulunduğum hem de farklı mesleki çevrelerde, geçmişte

birçok psikoterapötik kavramın uygulanmasında yaşadığına benzer şekilde, katı ve hayal gücünden yoksun olarak uygulanan başka bir teorik kavramlar dizisi haline gelmeyecektir. Özellikle, bu kitaba kuluçkalık yapmış olan toplumdaki oldukça farklı bir toplumda, terapistlerin, gerçek hayattaki danışanlarını, çok zaman geçmeden, benim onların varsayımsal danışanlarını tanıdığımından daha iyi tanıyacaklarını kavramaları önemlidir. Türkiyeli okurlarımın kendilerini kitabımın bölümlerine bırakacaklarını ve sonunda bir gün kitabımı fırlatıp atabilecekleri ve kitapta bahsedilen kavramların, daha derin ve daha sezgisel içsel benlikleriyle bütünleşmiş olduğuna güvenebilecekleri bir duruma ulaşacaklarını hayal etmenin tadını çıkarıyorum.

NANCY MCWILLIAMS

Nisan 2008

Önsöz

*P*sikanalitik *Tanı*'yı yazdığım dönemde, bir öğretmen olarak tecrübeme dayanarak, öğrencilerin ve mesleklerinin başlangıcındaki psikoterapistlerin, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (American Psychiatric Association) yayınlamış olduğu Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-III) adlı tanı kitabının 1980 yılında üçüncü baskısının yayınlanmasıyla başlamış olan dönemden önceki dönemlerdeki, çıkarım yapmaya dayalı, boyutsal, bağlamsal, biopsikososyal nitelikteki tanı koyma yaklaşımına dair bir tanıtıma ve açıklamaya ihtiyaçları olduğunu biliyordum. Özellikle, insanların, komorbid semptomlar topluluğundan ziyade kompleks bir bütün olarak görüldüğü, uzun yıllar sonunda edinilmiş klinik tecrübeyi, konuşma ve tartışmaları temsil eden duyarlılığı canlı tutmayı istiyordum. Ayrıca, psikanalitik geleneği oluşturan dil, metaphor ve teorik vurgu farklarının şaşırtıcı çeşitliliği üzerinde bir kavrayış geliştirmeye çalışmanın, psikodinamik yönelimli öğrenciler için bile, ne kadar kafa karıştırıcı olduğunu görmüştüm. Analitik teorinin hararetli tartışmalar ve rekabetlerle dolu tarihine dair bir senteze duyulan ihtiyaç, özellikle de psikoterapistin kendi hastalarını anlamasına yönelik çabalarıyla ilişkili olarak, çok açık şekilde ortadaydı.

1990'ların başlarında, bu kitabın, o dönemde rahatsız edici şekillerde dönüştürülmeye başlanmış olan ruh sağlığı politikaları ve psikoterapinin ne olduğuna dair kültürün içindeki ortak algılar üzerinde bir etkisi olabileceğine yönelik, küçük olsa da, bir ümit de beslemekteydim. Maalesef böyle olmadı: O günlerden bu yana yaşanmış olan değişimin boyutları ve kapsamı oldukça

şaşırtıcı düzeylere vardı. Bir dizi birbirini etkileyen nedenden dolayı, insanların psikodinamik –ve hatta genel olarak humanistik (bkz. Cain, 2010)– yollarla anlamaya ve tedavi etmeye yönelik yaklaşımlara verilen değer çok azaldı ve, benim görüşüme göre, ciddi karakter patolojisi gösteren bir hastanın, ki bu durum psikodinamik tedavilerin çoğunun esas odaklandığı ve etkili olduğu alandır, ruh sağlığı sistemi içinde hakiki ve kalıcı bir yardım alma imkânı ortadan kalktı. Bilişsel-davranışçı yaklaşım gelişmeye devam ederken, bu yaklaşımın bazı uygulayıcıları da, analitik yönelimli terapistlerin olmuş olduğu gibi, yaşanmakta olanlardan rahatsız oldular; BDT-yönelimli meslektaşım Milton Spett yakın zamanda (e-posta ile iletişim, 28 Mayıs, 2010), bu eğilimlere tepki olarak “Biz hastaları tedavi ediyoruz; bozuklukları değil.” ifadesiyle şikayetini dile getirdi.

Bu değişimin büyük kısmını politik ve ekonomik güçler üzerinden açıklayabiliriz (ruhsal hastalıklar alanındaki, “normal olarak tanımlanmış olanla aynı süreklilik hattı üzerinde bulunan, kapsamlı şekilde etiyolojik açıdan ele alınıp tanımlanmış kişilerden, semptomaya dayalı, kategorik hastalıklara doğru” [s. 249] yaşanmış paradigma kaymasının politik tarihçesi için bkz. Mayes & Horwitz, 2005). En azından Amerika Birleşik Devletleri’nde, şirketlerin çıkarları –en çok da sigorta ve ilaç endüstrisi şirketlerinin çıkarları– kendi amaçları olan “daha fazla kar” amacına uyumlu olacak şekilde psikoterapiyi çok kapsamlı ve belirleyici düzeyde yeniden şekillendirip tanımladı. Kısa-dönemli maliyet kontrolüne yönelik olarak, kompleks kişilik sorunları olan bireylere yardım etme çabalarına ilişkin onyıllar boyu emekle gerçekleştirilmiş ilerlemeler tersi bir yöne çevrildi. Bunun nedeni, bu kişilere yardım etme becerilerimizdeki eksiklik değildi; bunun nedeni, sigortacıların, kendi yönlendirilmiş-bakım programlarını, bu programların “kapsamlı” ruh sağlığı hizmeti sağlayacağı iddiasıyla işverenlere pazarlamış olmaları ve sonra da Axis II durumlarını tamamen kendi keyfiyetlerine göre hareket ederek program kapsamına almaktan vazgeçmeleridir.

Bu sırada, ilaç şirketleri için psikolojik problemlerin herbirinin ayrı bir hastalık olarak kavramlaştırılmaları çok önemli bir konu haline gelmişti; çünkü, bu şekilde, herbir hastalığı tedavi etmeye yönelik farklı ilaçlar pazarlayabileceklerdi. Bunun sonucunda, öne çıkarılan hedef, yaygın bireysel zorlukların altındaki acıların derin düzeyde iyileştirilmesi değildi artık; bunun yerine, işte veya okuldaki olağan işleyişi bozan davranışları değiştirmeye yönelik sınırlı çabalar öne çıkarıldı. Bu kitabın ilk baskısını yazdığım dönemde, kitabın basılmasından sonraki yıllarda, semptom yönelimli terapi ile karşılaş-

tırıldığında, kişi-yönelimli terapinin geleceğinin bu denli olumsuz olacağını fark edememiştim (üzüntümü daha etraflı şekilde ifade ettiğim yazım için bkz. McWilliams, 2005a).

Benim ülkemdeki terapistlerin, bugün içinde yaşadığı ve çalıştığı iklim, 1994'te olduğundan çok daha zor ve kötüdür. Çağdaş klinisyenlerin etrafı, yoğun, uzun süreli tedavi ihtiyacı içindeki ızdıraplı insanlarla doludur (Çağdaş sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik değişimlerin çerçevesinde değerlendirdiğimizde, psikopatolojinin azalmakta olduğunu ikna edici bir şekilde ileri sürebilir miyiz?). Klinisyenlerden, hastalarını iki haftada bir, veya daha da az sıklıkla, görmeleri ve aşırı yoğun programları sürdürmeleri beklenmekte; ama, bu durum, bir klinisyenin danışanlarıyla hakiki bağ kurmasını ve onlara derin ilgi göstermesini imkansızlaştırmaktadır. Klinisyenler bürokratik işlemlerle boğuşur hale gelmişlerdir; en iddiasız tedavileri bile sigorta şirketlerinin kim olduğunu bilmedikleri temsilcilerine onları ikna edecek şekilde anlatmak zorundadırlar; danışanlarına araçsal kendilikler inşa etmeleri için yardımcı olma gayretlerini, “hedef davranışlarda ilerleme kaydet” şeklinde sloganlara dönüştürme çabasına gömülmüşlerdir. Bu baskı şartları altında, resmi “tanı” çoğu kez, ruhu ve dolayısıyla işlevi açısından klinisyenin ümitsizlik ve kızgınlık deneyimini yansıtır; çünkü, klinisyenler hastalarına, tedavilerini sigortalarının karşılayacağı ve aynı zamanda onları toplumsal açıdan en az düzeyde etiketleyecek tanıları vermeye çalışırlar.

İronik şekilde, mevcut durum, psikoterapistlerin, her bir hastaya dair, bilimsel açıdan doğru bilgilerle de donatılmış genel bir yorumsal bakış açısına sahip olmalarını, daha az önemli kılmaktan ziyade daha da çok önemli bir hale getirmektedir. Eğer terapist kısa-dönemde hastasına bir etkide bulunabilmeyi istiyorsa, bir hastanın, sempati içeren bir yoruma rahatlama ile mi, terapisti değersizleştirici bir tutum takınarak mı; yoksa anlaşılmanın verdiği yıkım duygusuyla mı tepki göstereceğini tahmin etmenin hızlı bir yoluna sahip olması onun için iyi olacaktır. Dolayısıyla, çıkarım yapmaya dayalı, bağlamsal, boyutsal ve hastanın öznel deneyimini önemini bilen niteliklerdeki bir kişilik tanısı koyma yaklaşımının değerinin yeniden öne çıkarılıp vurgulanmasına bugün 1994 yılında olduğuna göre çok daha fazla ihtiyaç vardır. Psychodynamic Diagnostic Manual'ın (PDM Task Force, 2006) geliştirilmesindeki rolüm bu endişeye tanıklık eder. Fakat, o çalışmada, herhangi bir tipteki veya düzeydeki bir kişilik örgütlenmesinden ancak birkaç paragrafta bahsedilmesi sınırı konmuştu; şimdi ise, bu çalışmada, bunlardan kapsamlı bir şekilde bahsedebileceğim.

Psikanalitik geleneğe yönelik günümüzde yaygın olarak görülen değersizleştirici tutumun bir dolaylı kaynağı akademisyenler ve terapistler arasındaki mesafenin daha da genişlemiş olması olabilir. Bu iki grup arasında belli düzeyde bir gerilim hep süregelmiştir; bunun da nedeni, büyük oranda, bu konulardaki bireylerin bu rollere ilişkin olarak sahip oldukları farklı algı ve duyarlılıkları olmuştur. Ancak, bu iki grup arasındaki mesafe, akademisyenlere yönelik, çalışmalarına ilişkin burs bulmaları veya ödül kazanmaları ve hızlıca çok sayıda araştırma yayını ortaya çıkarmaları şeklindeki artan baskılarla giderek daha da çok artmıştır. Mevcut akademik iklim içinde, sınırlı da olsa kişisel klinik çalışma yapmak isteyen akademisyenlerin, bir yandan da akademik pozisyon arayışında iken, böyle bir yaklaşımı benimsemeleri onlar için tuhaf olacaktır. Tüm bunların sonucunda, ağır durumdaki ve/veya kompleks çatışmalar içindeki bireylerle bir terapi çalışmasının nasıl bir çalışma olduğunu çok az sayıda akademisyen bilebilmektedir. Bu, araştırmacı ile klinisyen arasındaki mesafe, ayrıca, öyle olsun istenmemiş olsa da, profesyonel psikoloji okullarının çoğalmasıyla da genişlemiştir; bu okullarda, hevesli terapistler araştırma çalışmalarına dalmış durumdaki eğitimcilerle, karşılıklı zenginleştirici bir etkileşim içinde olabilme imkanını pek bulamamaktadırlar.

Bu genişlemiş mesafenin bir sonucu, akademik psikologların laboratuvarlarından ziyade klinik deneyimin ve doğal gözlemin süzgecinden geçerek zaman içinde elde edilmiş olan kişilik ve psikopatoloji formülasyonlarının, çoğu kez, üniversite öğrencilerine arkaik, artık geçerliliği olmayan ve ampirik açıdan değeri bulunmayan bilgiler olarak resmedilmiş olmasıdır. Bir yandan spesifik kanıt-dayalı tedaviler, çağdaş araştırmacılar tarafından idealize edilirken –Fisher ve Greenberg 1985 ve 1996 tarihli kitaplarında bu tür 2500’ün üstünde yayını değerlendirmişlerdir–, bir yandan da analitik kavramlar hakkında onyıllar boyunca yapılmış çalışmalar neredeyse olağan bir şekilde görmezden gelinirken, açık-uçlu psikodinamik terapiye dair rastgele kontrollü araştırmaların çok az sayıda yapılmış olmasının bedelini ağır şekilde ödedik. Bunlara ek olarak, psikanalizin en parlak günlerinde birçok analistin sergilediği kibirli tutumlar, özellikle de her bir hasta ile olan deneyimlerinin araştırılamayacak denli kendine özgü nitelikler taşıdığı yönündeki inançları, klinisyen olmayan meslektaşlarının benimsediği olumsuz stereotiplerin daha da katılaştırmasına yol açtı. Analitik tedavilerin etkililiğini ortaya koymuş olan, örnek teşkil edecek nitelikte bazı ampirik çalışmaların bulunduğu bugünlerde bile (ör. Leichbering & Rabung, 2008; Shedler, 2010), geçmişteki birçok analistin analitik sürece ilişkin araştırmaya karşı sergiledikleri küçümsemenin,

kendi aleyhimize işleyen politik mirası ile başbaşa kalmış durumdayız. Klinik psikolojinin giderek artan oranda pozitivist bir “bilim” olarak şekil alması, sigorta şirketlerinin masraf-kısmı çabaları, ilaç endüstrisinin ekonomik çıkarları ve bazı analistlerin sonuç üzerine yapılan her türden araştırmaya karşı sergiledikleri küçümseyici tepki, psikodinamik psikolojinin ve psikoterapinin değersizleştirilmesine yol açan “mükemmel fırtına”nın çıkmasına sebep olmuştur.

Güncel olumsuzlukların haricinde de bu kitabın revizyonunu gerekli kılan başka nedenler de bulunuyor. Kitabın ilk baskısından bu yana, bilişsel ve duygulanımsal alanlarda çalışmakta olan nörobilimciler psikolojik durumların genetik, fizyolojik ve kimyasal alt yapısını giderek daha fazla açığa çıkardılar. Bebeklik dönemine ve özellikle bağlanmaya ilişkin araştırmalar, psikanalist John Bowlby’nin kavramsal bebeği, kişiliğin gelişimine ilişkin anlayışımıza yeni değerlendirme açıları eklemiştir. İlişkisel psikanaliz ekolü psikanalitik topluluğun geniş kesimlerinde temel bir paradigma kaymasına yönelik cesaret ve ilham kaynağı olmuştur. Bilişsel ve davranışsal terapistler, bu ekol olgunlaştıkça ve uygulayıcıları daha kompleks hastalarla çalıştıkça, eski psikanalitik kavramlara benzer nitelikte kişilik kavramları geliştirmeye başladılar. Benim kendi öğrenim sürecim de devam etti. Bu kitabın ilk baskısının yapıldığı 1994 yılına göre, şimdi, Sullivan, yeni-Kleinciler ve Lacancı kuramcılar hakkında daha fazla bilgi sahibiyim. Psikanalitik Tanı kitabını eğitim programlarında kullanmış olan eğitimcilerden, bu kitabı çalışmış öğrencilerden ve okumuş klinisyenlerden gelmiş olan eleştirilerin sağladığı katkılar var elimde. Ayrıca, bu kitabı ilk planladığım zamandan bu yana, 20 yıldan fazla klinik deneyim sahibi oldum.

İlk baskının Kuzey Amerika’daki başarısı çok da şaşırtıcı olmamıştı benim için: Kitabı yazarken, psikoterapi öğrencileri için böyle bir metnin ek-sik olduğunu düşünen tek kişinin ben olmadığımı hissediyordum. Ama kitabın uluslararası alanda gördüğü kabul; özellikle de, Romanya, Kore, Danimarka, İran, Panama, Çin, Yeni Zelanda ve Güney Afrika gibi dünyanın çok farklı ülkelerinde çalışmakta olan terapistlerin gösterdiği sıcak kabul beni şaşırttı. Kitabın kendi ülkemdeki popülaritesi hiç beklemediğim ruh sağlığı alt-kültürlerinden (ör., Hava Kuvvetleri psikiyatristleri, evanjelik ruhani danışmanlar, hapishane psikologları ve bağımlılık uzmanları) konuşma yapmak üzerine davetler almamı sağladı; kitabın Kuzey Amerika sınırları ötesindeki etkisi de bana dünyanın farklı ülkelerinde çalışmakta olan terapistlerle tanışmamı mümkün kıldı ve bu terapistlerden en sık karşılaştıkları kişilik dina-

mikleri hakkında bilgiler edinme imkanım oldu. Ulusal karakterin, Rusya’da mazoşistik, İsveç’e sızoid, Polanya’da post-travmatik, Avustralya’da karşıt-bağımlı, İtalya’da histerik olduğu yönünde görüşlerle tanıştım. Türkiye’de, geleneksel bölgelerde çalışmakta olan terapistler, Freud’un tedavi ettiği cinsel ketlenmeler yaşayan kadın hastalara çok benzer görünen hastalardan bahsettiler; bu, histerik kişiliğin bir türü olan durum çağdaş Batı kültürlerinde neredeyse hiç görülmez olmuştur. Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen bu psikoterapi deneyimlerinin bilgisi benim için zihin açıcı bir öğrenim oldu ve öyle ümit ediyorum ki, kitabımın bu revizyonunu bir hayli zenginleştirdi.

Duygusal ızdırabın çoğu kez beden aracılığıyla ifadesini bulduğu daha geleneksel ve kolektivist kültürlerde (ör., Kuzey Amerikalı kimi gruplarda ve Doğu ve Güney Asya toplumlarında) çalışmakta olan meslektaşlarımla teşvik etmesiyle, bedenselleştirme üzerine olan bölümü genişlettim ve bu savunma etrafında örgütlenmiş olan bir kişilik tipi kavramının yararlı olacağını belirttim. Savunmalara dair değerlendirmelerimi yeniden düzenledim; bu çerçevede, bedenselleştirme, eyleme-koyma ve cinselleştirme mekanizmalarını birincil mekanizmalara dahil ettim. Hem kitabın boyutlarının getirdiği sınırlılıklar hem de bedenselleştirmenin normatif biçimde olağan olarak yaşandığı kültürlerden gelen kişileri patolojize etme yönündeki herhangi bir eğilime katkıda bulunmaktan kaçınmak için bedenselleştirici kişiliklere tam bir bölüm ayırmamaya karar verdim. Sürekli olarak ve nedenleri tam olarak anlaşılmaz şekilde fiziksel hastalığa yakalanan kişilerin ve bu kitapta ele alınmamış başka kişilik tiplerinin (ör., sadistik ve sadomazoşistik, fobik ve karşıt-fobik, bağımlı ve karşıt-bağımlı, pasif-agresif ve kronik kaygılı kişilerin) tedavileri hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen okuyucular PDM (Psychiatric Diagnostic Manual) içindeki ilgili bölümlerden yararlanabilirler.

Bu ikinci baskının bazı bölümlerinde, “İşliyorsan, dokunma” ilkesine uyarak ifadelendirmelerin daha iyi hale getirilmesinin dışında çok az değişiklik yaptım. Diğer bölümlerde, yeni ampirik bulguların ve yeni kuramsal perspektiflerin ışığında daha kapsamlı bir yeniden yazım söz konusu oldu.

Psikanalitik gelişimsel gözlemler Mahler’in çok ilerisine geçti ve çağdaş nörobilim, daha önceden ancak metaforik şekilde betimleyebildiğimiz, klinik uygulama deneyimine denk düşen beyin süreçlerini tespit etmeye başladı.

Bağlanma üzerine çalışan araştırmacılar ilişki üzerine kavrayışımızı oldukça genişlettiler ve ruhsal sağlığın tüm boyutlarıyla ilgili merkezi nitelikteki süreçleri kapsayan kavramlar geliştirdiler (örn. “zihinselleştirme”, “düşünümsele işleyiş”[reflective functioning]). Nörobilimciler bazı hatalı inançları-

mızı düzelttiler (örn. düşüncenin duygulanımdan önce geldiği veya ağır travma anılarının geri getirilebileceği şeklindeki hatalı görüşleri [Solms & Turnbull, 2002]) ve mizaç, dürtü, itki, duygulanım ve biliş üzerine olan bilgilerimizi kapsamlı şekilde genişlettiler. Psikanalitik bilgiyi temel alan tedavilere ilişkin bazı rastgele (randomize) kontrollü deneyler gerçekleştirildi ve mevcut çalışmalara ilişkin yeni meta-analiz çalışmaları yapıldı.

Öte yandan, hem klinik hem de ampirik nitelikteki eski literatürü içeren birçok referansı korudum. Kişilik doğası gereği oldukça stabil bir olgudur ve bu olgu üzerine, görmezden gelmek yerine onurlandırmak istediğim, onyıllar öncesinden gelen disiplinli şekilde gerçekleştirilmiş yararlı gözlemler birikimi bulunmaktadır. Tipik Amerikan varsayımı olan, “en yeni”, kendisinden önce gelmiş olan herşeyden, kendinden menkul şekilde daha iyi olacaktır” varsayımına hiç bir zaman katılmadım; aslında, çağdaş düşünce insanları üzerindeki gerçek baskıları ve çoğu profesyonel eğitimin kısıtlılıklarını göz önünde bulundurduğumuzda, çağdaş çalışmaların, her zaman, daha az telaşlı ve daha az hırslı dönemlerde yaşamış yazarların çalışmaları denli kavrayışlı ve uzak görüşlü olabilmesi mümkün gözükmemektedir.

Giriş

Bu kitaptaki bilgilerin büyük bölümü psikanalitik geleneğin uzun yıllar içinde ulaştığı bilgi birikimini yansıtmaktadır. Kitapta aktarılanlar benim bu bilgi birikiminden yola çıkarak oluşturduğum kendi sentezimdir ve benim kendime özgü sonuçlarımı, yorumlarımı ve değerlendirmelerimi içermektedir. Örneğin, karakterle ilgili olasılıkların iki eksende düzenlenmesi benim tasarladığım bir yaklaşımdır ve bana çok açık şekilde psikanalitik kuram ve metaforlardan çıkarılabilecek bir yaklaşım olarak görünmektedir. Ancak insan kişiliğinin çeşitliliklerini başka boyutlar üzerinde, başka imgelerde gören analistlere bu yaklaşım biraz uydurulmuş yeni bir kurgu olarak gelebilir. Böyle durumlarda söyleyebileceğim tek şey, bu grafik kurguların, göreceli olarak hazırlıksız öğrencileri, bir yüzyılı aşkın bir sürede geliştirilmiş analitik kavramların karmaşık ayrıntılarıyla tanıştırmaya yönelik çalışmalarında oldukça değerli olmuş olduklarıdır.

Bu kitabın ana amacı, psikanalitik literatürde çokça tartışılan herhangi bir kavramsal veya felsefi sorunu çözmek değil, uygulamayı geliştirmektir. İlgilendiğim nokta, “haklı” olmaktan çok eğitimsel açıdan yararlı olmaktır. İzleyen bölümlerde tekrar tekrar üzerinde durulan bir konu, psikodinamik formülasyonlarla psikoterapi sanatı arasındaki ilişkidir. Ben, merak, saygı, şefkat, adanmışlık, ahlâki bütünlük, hataları ve sınırlılıkları kabul etme istekliliği gibi bazı temel terapötik tutumların aktarılmasının ötesinde (bkz. McWilliams, 2004), tekniğin uygulanacağı insanın nasıl bir psikolojisi olduğunun anlaşılmasına çalışılmadığı herhangi bir “teknik” öğretimine inanmıyorum.

Okuyucular; ağır düzeyde sıkıntılı kişiler, gerçekliğin ezici yönleriyle mücadele etmekte olan kişiler, azınlıklar, bağımlılar, fakirler ve başka kimi gruplar için psikanalitik bilginin artık geçerli olmadığı iddiasıyla karşılaşmış olabilirler. Tanısal bilgileri etrafında düzenlediğim iki eksen, herhangi bir danışan hakkında bilmenin yararlı olacağı bilgilerin ancak bir kısmını oluşturuyor olsa da, eğer bu kitap, analitik yönelimli terapilerin zenginliklerini ve titiz çalışma tarzını aktarmayı başarabilirse, bu hatalı değerlendirmeyi düzeltecektir.

TERMİNOLOJİ ÜZERİNE

Konuşma dilinin olumsuz algılanabilecek sözcüklerden temizlenmesi için dönem dönem harcanan çabalar, psikanalitik gelenek hakkında yaygın yanlış anlamalara da neden olmuştur. Belirli bir psikolojik terimi üretenlerin ilk niyetleri ne olmuş olursa olsun, zaman içinde, belirli durumlarla ilgili etiketler, kaçınılmaz olarak olumsuz bir çağrışım taşımaya başlamışlardır. Yalnızca betimsel olması amacıyla üretilmiş sözcükler –aslında, daha önceki değer-yüklü sözcüklerin yerini almak üzere üretilmişlerdir bunlar– değer ve yargı taşıyor hale gelmişler ve özellikle meslek dışı kullanıcılar tarafından bir hastalıkla bağlantılı şekillerde kullanılmışlardır. Belirli konular kaçınılmaz olarak insanoğluna rahatsız edici gelmektedir ve bunlar üzerine yargı taşımayan bir dille konuşmaya ne kadar dikkatlice çaba harcarsak harcayalım, bunu sağlamak için kullandığımız sözcükler yine de yıllar içinde olumsuz anlamlar kazanmaktadırlar.

Buna bir örnek olarak günümüzdeki “antisosyal kişilik bozukluğu” terimi verilebilir. Başlangıçta, 1835 yılında, kullanılan terim “ahlâki delilik”ti. Bu, sonra “psikopati”, daha sonra da “sosyopati” oldu. Her değişiklik, rahatsız edici bir olguya betimsel nitelikte ve eleştiri içermeyen bir etiket verme niyetini taşıyordu. Ne var ki, bu olgunun rahatsız edici yönü sonunda onu ahlaki değerlendirme alanının dışında tutmak için üretilmiş her bir sözcüğe bulaştı. Bunun bir benzeri de “inversiyon [çevirme]”den “sapma”ya ondan “eşcinsellik”e ondan da “gey” olmaya ve “kuir” olmaya kadar art arda gelen dönüşümlerde oldu. Ancak, aynı-cinsiyet erotizminden rahatsız olan kişiler hala “gey” ve “kuir” terimlerini küçümseyici amaçla kullanmaktalar. Muhtemelen bu durum “özürlü” teriminden “gelişimsel zorlukları olan” terimine geçişte de yaşanacaktır. Hangi nedenle olursa olsun insanları rahatsız edebilecek her olgu, damgalayıcı olmayan bir dil peşinde bu nafil kovalamayı başlatmaktadır. Bu durum psikolojik olmayan terimlerde de yaşanır; örneğin, yakın dönemdeki politik doğruluk tartışmalarında bunu çok yaygın olarak

görüyoruz. Dili temizlemeye yönelik ve sonu başarısızlık olan bu çabaların bir sonucu da, belirli bir psikolojik gelenek ne kadar eskiye gidiyorsa terminolojisinin de o kadar olumsuz, yargılayıcı ve tuhaf görülmesidir. Psikanalitik terimlerin hem ruh sağlığı meslekleri içinde hem de bunların dışındaki alanlarda hızlı tüketimi, çarpıtılması ve önyargılı uygulamaları psikanalitik gelenek için zararlı olmuştur.

Çelişkili bir şekilde, psikanaliz için başka bir yük de onun çekiciliği oldu. Kavramlar popülerleştikçe yalnızca yargı içeren anlamlar değil basitleştirici anlamlar da kazanırlar. Örneğin, psikanalizle yeni tanışmış olan bir okuyucunun “mazoşistik” sıfatıyla karşılaşmasını düşünelim. Bu okuyucu, büyük olasılıkla, “bu etiket kişinin acıyı ve acı çekmeyi sevdiği yönünde bir yargı içermektedir” diye düşünecek ve “mazoşizm” etiketine böyle bakacaktır. Bu anlaşılabilir bir tepkidir, ancak bilgi eksikliğinden kaynaklandığı da ortadadır. Psikanalitik bir kavram olarak mazoşizmin tarihçesi, bazı kişilerin çoğu kez başka türlü davranmaya yönelik yoğun bilinçli çabalarına karşın kendilerini niçin tekrar tekrar kendilerine acı veren davranışların içine soktukları üzerine insanlı, içgörülü, yararlı, indirgemeci olmayan gözlemlerle doludur. Aynı şey, hem analitik olmayan klinisyenlerin hem de okur-yazar kesimlerin ele geçirip kolaya kaçan veya küçümseyici bir tutumla bahsettikleri birçok başka terim için de söylenebilir.

Kavramlar günlük kullanıma girdiklerinde de sulandırılmış olurlar. Popüler kullanımıyla “travma” kavramı ağır sonuçlar içeren bir deneyimle ilgili olma anlamlarını kaybetmiş ve artık çoğu kez “rahatsızlık” veya “yaranlanma” anlamında kullanılır olmuştur. “Depresyon” kısa dönemli hüzünden ayırt edilemez hale gelmiştir (Horowitz ve Wakefield, 2007). Kaygı sözcüğü kişinin bir iş yemeğinde nasıl hissettiğinden bir idam mangası karşısında nasıl hissedeceğine kadar her şeye uygulanır hale geldikten sonra, eski ve çok yararlı “kaygı nevrozu” ve “kaygı atağı” terimlerinin anlam çağrışımlarını yeniden canlandırmak için “panik bozukluğu” terimi üretilmek zorunda kalmıştır.

Tüm bunları göz önüne aldığım da, bu kitaptaki bazı konuların nasıl sunulması gerektiği üzerinde çalışmam zorunlu oldu. Günlük hayatımda, grupların kendilerine ilişkin tanım tercihlerinin neler olduğunu anlamaya ve belirli tanısal etiketlerin kullanımına duyarlılıkları olan hastaların bu duyarlılıklarını saygıyla karşılamaya çalışırım. Güncel DSM terimlerinin belirli bir olgu ele alınırken norm haline geldiği durumlarda, daha eski ve zengin kavramları bulanık hale getirmedeği sürece bu terimleri kullandım. Ne var ki,

akademik düzeyde, mevcut adları kullanmak yerine olgulara sürekli yeni adlar vermek bana boşa kürek çekmek gibi geliyor. Analitik yönelimle çalışmayan ve psikodinamik varsayımlar içeren terimlerden kaçınmak isteyen klinisyenler, “mazoşistik” yerine “kendi aleyhine işleyen” veya “histerik” yerine “histrionik” terimlerini kullanmayı tercih edebilirler. Ancak bu değişiklikler analitik yönelimle düşünen ve karakter oluşumunda bilinçdışı süreçlerin işlemlerini varsayan kişilere o kadar da anlamlı gelmiyor.

Bu kitapta nasıl bir dil kullanacağıma ilişkin kararım iki yönlü bir karar oldu: Çoğunlukla geleneksel psikanalitik terminolojiyi kullandım; ancak bazen de, mesleki jargonun sesleriyle dolu ağırlığı azaltmak ümidiyle, daha yakın dönemde ortaya çıkmış aşağı yukarı eşdeğer olan terimleri tercih ettim. Okuyucunun bilincini, bir karakter özelliğini belirtir hale gelmiş her bir etiketinin dayandığı mantığa ilişkin olarak genişletmeye çalıştığım için, genelde aşına olunan psikanalitik dili kullanacağım kitap boyunca ve bu dili okuyucunun zorluk yaşamayacağı bir dil hâline getirmeye çalışacağım. Psikodinamik birikimi olmayan okuyucu için bu yaklaşım, kitaba kavramların zaman içindeki değişimlerini göz önünde tutmayan ve hatta yargılayıcı görülebilecek bir tarz verebilir. Bu okuyuculardan, eleştirilerini geçici olarak askıya almaya çalışmalarını ve kullanılan kavramların olası yararlarını değerlendirmeye çalışırken analitik geleneğe de farklı bir bakış açısının getirebileceklerini sağlama fırsatını vermelerini isteyebilirim ancak.

ÜSLUP ÜZERİNE

Genel bir psikanalitik yaklaşımın kabul edildiği bir bağlam içinde bile bireysel karakter örüntüleri ve anlamları üzerine söylenebilecek neredeyse her şey tartışmaya açıktır. Analitik düşüncede merkezi bir yeri olan kavramların birçoğu sistematik olarak araştırılmamış ve bu kavramların geçerlilikleri ortaya konmamıştır. Bunun yanı sıra, bu kavramlar özleri itibarıyla operasyonel tanımları yapılarak üzerlerinde çalışılmaya da öyle dirençlidirler ki bunların deneysel yöntemlerle nasıl test edilebileceklerini hayal etmek bile çok zordur (bkz. Fisher ve Greenberg, 1985). Birçok akademisyen psikanalizi bilimsel gelenekten çok hermanötik gelenek içine yerleştirmeyi tercih eder. Bunun bir nedeni, bu alanın konularının büyük bir bölümünün çağdaş akademik kökenli psikologların tanımladığı şekildeki bilimsel yöntemin temel alınarak incelenmeye gösterdiği dirençtir.

Bu yüzden, kafa karışıklığına yol açmaktansa, olabildiğince yalınlaştırmayı ve bazı görüşleri, ayrıntılara önem veren birçok meslektaşımın haklı

veya geçerli bulmayabileceği bir kararla, ayrıntıları her zaman göz önünde tutmadan, geniş ve kapsamlı olacak şekilde belirtmeyi ve yanılacaksam da bu şekilde yanılmayı tercih ettim. Bu kitap, yolun başındaki terapistler için yazılmıştır ve benim de, oldukça karmaşık bir bilgi birikiminden bahsederek, terapist olma sürecini kaçınılmaz olarak kaplayan kaygıyı arttırmak gibi bir niyetim yok. Kitabın bu ikinci baskısında, klinik alandaki çok sayıda kişinin yakın dönemde yaşar olduğu, bir şeyin kesin yanıtının bulunduğu ve bunun kesin şekilde bilinebileceği yönündeki özcülük ve mutlak beyancılık tutumlarına ilişkin endişelerin ışığı altında, kendimi ifade ederken ortaya çıkabilecek, evrenselleştirmeye yönelik her türlü eğilimden uzak durmaya çalıştım. Hepimiz kısa süre içinde şunu öğreniriz: Kendimizi içine kattığımız her terapi ilişkisinin tahmin edilemez ince ayrıntılarını yaşadıkça, en mükemmel ve doyurucu formülasyonlarımız bile, insan doğası denen gizem yanında çok soluk kalır. İşte bu yüzden, okuyucularımın bu kitap boyunca inşa ettiğim kurguların ötesine geçeceklerine güveniyor ve onları, bunu yapmaları için teşvik ediyorum.